

Warszawa, 03-08-2023 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

VII.7033.115.2022.AMB

**Pan
Przemysław Czarnek
Minister Edukacji i Nauki
ePUAP**

Szanowny Panie Ministrze!

W nawiązaniu do wcześniejszej korespondencji¹, dotyczącej zgłoszonego mi problemu nieprzysługiwania pokrzywdzonemu statusu strony w postępowaniach dyscyplinarnych w sprawach nauczycieli akademickich, studentów i doktorantów, pragnę zwrócić uwagę Pana Ministra na następujące kwestie.

W związku z przekazanym mi stanowiskiem Ministerstwa Edukacji i Nauki przedmiotowej sprawie, zgodnie z którym ewentualne zmiany w powyższym zakresie powinny wynikać przede wszystkim z sygnałów pochodzących ze środowiska akademickiego oraz w związku z informacją, że do tej pory nie były kierowane do Ministerstwa żadne informacje świadczące o konieczności przyznania pokrzywdzonemu statusu strony w postępowaniu dyscyplinarnym wobec nauczycieli akademickich, studentów i doktorantów, zwróciłem się do Przewodniczącego Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, Przewodniczącego Krajowej Reprezentacji Doktorantów oraz Przewodniczącego Parlamentu Studentów Rzeczypospolitej Polskiej z prośbą o przedstawienie stanowiska w sprawie.

Przewodniczący KRASP w odpowiedzi wskazał, że Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich poddała szczegółowej konsultacji zasygnalizowany przeze mnie w

---

¹ Znak sprawy w Ministerstwie Edukacji i Nauki: BM-WKN.070.1.2022.KKF.

piśmie do Pana Ministra problem. W ocenie KRASP kierunkowe propozycje rozwiązań procesowych zaproponowane w moim piśmie zasługują na akceptację i poparcie. Przyjęcie proponowanych rozwiązań prawnych pozwoliłoby nie tylko na dostosowanie układu podmiotowego stron w procedurach dyscyplinarnych do innych analogicznych postępowań, ale również na możliwość zastosowania instytucji pozwalających na polubowne (mediacyjne) rozstrzygnięcie sporów w przedmiotowym obszarze orzekania o odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Z kolei Przewodniczący KRD wskazał, że Krajowa Reprezentacja Doktorantów przychyliła się do poglądu Rzecznika Praw Obywatelskich odnośnie do potrzeby ochrony interesów pokrzywdzonego nie tylko na etapie postępowania wyjaśniającego, ale także na etapie postępowania dyscyplinarnego. Rozważana zmiana ustawowa obejmująca art. 292 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz. 742 ze zm., dalej jako: PSWiN) byłaby z perspektywy pokrzywdzonego zasadniczą zmianą jakościową, a ponadto stanowiłaby koncepcyjną modyfikację ról w postępowaniu dyscyplinarnym. Zdaniem KRD, należy również zgodzić się z poglądem, że wzmacniałoby to pozycję pokrzywdzonego, który niejednokrotnie znajduje się niżej w hierarchicznej strukturze uczelni lub instytutu. Dlatego w ocenie KRD proponowane przyznanie statusu strony pokrzywdzonemu wydaje się zasadne i warte rozważenia. Jednocześnie Krajowa Reprezentacja Doktorantów, mając na względzie długotrwałość procesu ustawodawczego, zauważyła, że poprawa pozycji pokrzywdzonego mogłaby nastąpić również poprzez zmianę rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 8 czerwca 2022 r. w sprawie szczegółowego trybu prowadzenia mediacji, postępowania wyjaśniającego i postępowania dyscyplinarnego w sprawach odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli akademickich, a także sposobu wykonywania kar dyscyplinarnych i ich zatarcia (Dz.U. 2022 poz. 1236).

W ocenie Przewodniczącego Parlamentu Studentów RP w przypadku nadania pokrzywdzonego statusu strony postępowania dyscyplinarnego, miałby on obowiązek uczestniczenia w postępowaniu oraz konfrontacji z obwinionym, co mogłoby być w niektórych przypadkach wtórnie traumatyzujące dla pokrzywdzonego². Niemniej jednak Przewodniczący PSRP wskazał, że w ocenie Parlamentu Studentów celowe jest wskazanie wprost w ustawie oraz rozporządzeniu wykonawczym uprawnień pokrzywdzonego, zapewniających mu udział w postępowaniu oraz ochronę swoich

---

² Zaznaczenia jednak wymaga, że w mojej ocenie przyznanie pokrzywdzonemu statusu strony nie implikowałoby konieczności osobistego udziału w czynnościach postępowania, lecz jedynie stwarzałoby pokrzywdzonemu taką możliwość, z której nie musiałby korzystać.

interesów. Przewodniczący przedstawił w tym zakresie obszerny wykaz uprawnień, które powinny przysługiwać pokrzywdzonemu, a które w dużej mierze odpowiadałyby uprawnieniom pokrzywdzonego, gdyby przysługiwał mu status strony.

Mając na uwadze powyższe, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2 023 r. poz. 1058), zwracam się do Pana Ministra z ponowną prośbą o rozważenie zasadności podjęcia działań legislacyjnych zmierzających do przyznania pokrzywdzonemu statusu strony w postępowaniach dyscyplinarnych w sprawach studentów, doktorantów i nauczycieli akademickich. Będę wdzięczny za poinformowanie mnie o zajętych w tej sprawie stanowisku.

Niezależnie od powyższego pragnę wskazać, że do Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęło także pismo Stowarzyszenia na rzecz Praworządności w Szkołach "Stowarzyszenie Umarłych Statutów", w którym sygnalizuje się, że analogiczny problem dotyczący nieprzysługiwania pokrzywdzonemu statusu strony dotyczy postępowań dyscyplinarnych prowadzonych na podstawie ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2023 r. poz. 984). W piśmie zaznaczono, że pokrzywdzony czynem nauczyciela uczeń znajduje się w o tyle niekorzystnej pozycji, że w stosunku do nauczyciela i dyrektora szkoły pozostaje w stosunku zależności zakładowej, co osłabia jego już i tak słabą pozycję i ogranicza zdecydowanie możliwość działania w sprawie. Zaznaczono także, iż sytuacja osoby pokrzywdzonej czynem nauczyciela jest o tyle gorsza od sytuacji pokrzywdzonego w postępowaniu dyscyplinarnym prowadzonym na podstawie przepisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, że osoba taka nie ma statusu strony (ani żadnych uprawnień) nawet w postępowaniu wyjaśniającym. W piśmie tym zwrócono także uwagę na problem wszczynania postępowania wyjaśniającego. Obecnie regulacja przewiduje, że postępowanie wyjaśniające wszczyna rzecznik dyscyplinarny powołany przy komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji na polecenie organu, który go powołał. W ocenie Stowarzyszenia należałoby umożliwić rzecznikom dyscyplinarnym działanie z urzędu (analogicznie do regulacji z art. 285 ust. 1 PSWiN) i zobowiązać ich do wydawania zaskarżalnych przez pokrzywdzonego postanowień o odmowie wszczęcia postępowania (zob. art. 285 ust. 2 pkt 1 PSWiN). Takie rozwiązanie, w ocenie Stowarzyszenia, zapewniłoby pełną ochronę praw i interesów osoby pokrzywdzonej czynem nauczyciela.

Mając na uwadze powyższe, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich), zwracam się z uprzejmą prośbą o przedstawienie

stanowiska Pana Ministra w zakresie celowości przyznania pokrzywdzonemu statusu strony także w postępowaniach dyscyplinarnych toczących się na podstawie Karty Nauczyciela.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

Załącznik 4:

- stanowisko KRASP;
- stanowisko KRD;
- stanowisko PSRP;
- pismo Stowarzyszenia na rzecz Praworządności w Szkołach "Stowarzyszenie Umarłych Statutów".

Do wiadomości:

1. Pan prof. dr hab. inż. Arkadiusz Mężyk
Przewodniczący Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich
president@krasp.org.pl
2. Pan mgr inż. Michał Klimczyk
Przewodniczący Krajowej Reprezentacji Doktorantów
michal.klimczyk@krd.edu.pl
3. Pan Kewin Lewicki
Przewodniczący Parlamentu Studentów Rzeczypospolitej Polskiej
k.lewicki@psrp.org.pl
4. Pani Mirosława Stachowiak-Różecka
Przewodnicząca Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży, Sejm RP
ePUAP
5. Pan Kazimierz Wiatr
Przewodniczący Komisji Nauki, Edukacji i Sportu, Senat RP
ePUAP